

Anna Rosa

Wykorzystanie środków z pomocy publicznej przez MSP w Polsce w latach 2001-2010

Ekonomiczne Problemy Usług nr 80, 223-233

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNA ROSA

Politechnika Koszalińska

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW Z POMOCY PUBLICZNEJ PRZEZ MSP W POLSCE W LATACH 2001–2010

Wprowadzenie

Wprowadzenie gospodarki wolnorynkowej po roku 1989 stworzyło możliwości i szanse na rozwój przedsiębiorczości, której efektem był wzrost liczby nowo powstałych firm z sektora MSP. Małe i średnie przedsiębiorstwa wpływają korzystnie na konkurencyjność i stanowią istotne źródło wzrostu gospodarczego. Odgrywają one również ważną rolę w rozwoju poszczególnych regionów, ponieważ pozwalają efektywniej wykorzystywać ich wewnętrzny, lokalny potencjał. W literaturze przedmiotu znaczenie MSP w gospodarce oceniane jest w dwojaki sposób, a mianowicie poprzez przesłanki jakościowe oraz ilościowe. Przesłankami jakościowymi są szczególne cechy tego sektora, natomiast do drugiej grypy należą wskaźniki ekonomiczne, które określają potencjał ekonomiczny¹.

Wydaje się, że z powodu roli, jaką pełnią w gospodarce, niezbędne jest zapewnienie im możliwości funkcjonowania i przede wszystkim rozwoju. Przykładem oddziaływania państwa na sektor MSP jest pomoc publiczna, która opiera się na interweniowaniu państwa, w określonych granicach, w gospodarkę tak, aby nie zostały naruszone prawa rynku przy jednoczesnym zachowaniu warunków konkurencyjności². Pomoc publiczna w Polsce jest oferowana przez organy administracji publicznej oraz inne podmioty dysponujące środkami publicznymi. Pomoc ta w związku z przystąpieniem Polski do struktur unijnych została dostosowana do prawa europejskiego i zarówno wielkość, jak i kierunki udzielanej pomocy podlegają kontroli organów UE.

Celem artykułu jest przedstawienie stopnia wykorzystania środków z pomocy publicznej przez mikro, małe, średnie oraz duże przedsiębiorstwa w Polsce. Przedmiotem analizy jest ogólna wartość pomocy publicznej (z uwzględnieniem wielkości beneficjenta) oraz

¹ A. Skowronek-Mielczarek, *Źródła zewnętrznego finansowania małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, Szkoła Główna Handlowa, „Opracowania i monografie” nr 499, Warszawa 2002, s. 34.

² B. Filipiak, *Wpływ pomocy publicznej dla małych i średnich przedsiębiorstw na wzrost ich konkurencyjności*, w: *Finansowe uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw z uwzględnieniem sektora MSP*, red. B. Mikołajczyk, Difin, Warszawa 2006, s. 97.

udział wartości pomocy w PKB. Ponadto przedstawiono wartość pomocy ze względu na jej rodzaj oraz poszczególne instrumenty. Analizę przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z raportów o pomocy publicznej w Polsce udzielanej przedsiębiorcom w latach 2001–2010 opracowywanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

1. Istota i formy pomocy publicznej dla MSP

Zgodnie z art. 107 (były 87) ust. 1 Traktatu³ pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi naruszeniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. To oznacza, że pomoc publiczna jest to pomoc ze strony państwa na rzecz wspierania wybranych przedsiębiorstw lub też produkcji określonych towarów, które stanowią korzyść ekonomiczną dla beneficjenta⁴. Pomocą publiczną jest transfer zasobów, który może być przypisany władzy publicznej, o ile spełnione są łącznie następujące warunki⁵:

- transfer ten skutkuje przysporzeniem na rzecz określonego podmiotu na warunkach korzystniejszych niż rynkowe,
- transfer ten jest selektywny – uprzywilejowuje określone podmioty lub wytwarzanie określonych dóbr; selektywność może wynikać z przynależności przedsiębiorcy do określonego sektora, prowadzenia działalności na określonym terytorium bądź z faktu realizacji przez przedsiębiorstwo horyzontalnych celów, np. restrukturyzacja, badanie i rozwój, ochrona środowiska,
- w efekcie tego transferu występuje lub może wystąpić zakłócenie konkurencji,
- transfer ten wpływa na wymianę gospodarczą między krajami członkowskimi.

Ogólny zakaz udzielania pomocy publicznej nie ma charakteru bezwzględny, ponieważ prawo wspólnotowe uznaje za dopuszczalną pomoc, która jest udzielana w pewnych wyjątkowych okolicznościach. Organem, w którego kompetencji pozostaje uznanie pomocy za dopuszczalną (lub niedopuszczalną), jest Komisja Europejska, co wynika z przepisów art. 88 TWE. Komisja ta może wykonywać tę kompetencję na dwa sposoby:

- poprzez ocenę środka pomocowego zgłoszonego przez państwo członkowskie,
- poprzez wydanie rozporządzenia, które uznaje określone środki pomocowe za zgodne ze wspólnym rynkiem.

³ *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)*, Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej C 83/47, 30.03.2010.

⁴ B. Walczak, *Instrumenty pomocy publicznej dla MŚP*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Mikrofirma*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 638, Szczecin 2011, s. 250.

⁵ *Pomoc publiczna w programach operacyjnych 2007–2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, marzec 2008, s. 7.

Formy udzielania pomocy publicznej bezpośrednio wynikają ze wspólnotowych uregulowań i znajdują odzwierciedlenie w krajowych programach pomocowych, które stanowią podstawę udzielenia pomocy publicznej. W prawie wspólnotowym oraz polskim różni się, ze względu na cel udzielenia pomocy, trzy jej formy: **pomoc horyzontalną, regionalną oraz sektorową**.

Pomoc horyzontalna ma na celu pobudzenie aktywności gospodarczej MSP oraz podniesienie ich konkurencyjności i zdolności do funkcjonowania na jednolitym rynku wewnętrznym. Jest udzielana na badania i rozwój, na szkolenia, zatrudnienie, ochronę środowiska, na ogólną pomoc inwestycyjną, ale również jest przeznaczana na restrukturyzację przedsiębiorstw.

Pomoc regionalna jest przeznaczona na wyrównywanie poziomu gospodarczego pomiędzy poszczególnymi regionami państw Unii Europejskiej. Stanowi podstawowy rodzaj pomocy publicznej udzielanej w ramach programów operacyjnych. Warunkiem otrzymania przez beneficjenta tego typu pomocy jest prowadzenie przez niego działalności gospodarczej na określonym obszarze, który charakteryzuje się np. wysoką stopą bezrobocia. Pomoc ta jest skierowana na dofinansowywanie działań inwestycyjnych (*initial investments*) oraz na tworzenie miejsc pracy związanych z tymi inwestycjami. Podstawą udzielenia tej formy pomocy jest opracowanie przez państwo członkowskie mapy regionów, która określa obszary, na których można przyznawać pomoc regionalną. W Polsce dopuszczalną wysokość pomocy dla każdego regionu kraju określa *Mapa pomocy regionalnej* i od 1 stycznia 2007 roku w Polsce obowiązuje *Mapa pomocy regionalnej na lata 2007–2013*. Zgodnie z Mapą, podstawowa maksymalna intensywność regionalnej pomocy publicznej (wyrażony w procentach udział pomocy w kosztach kwalifikujących się do objęcia tą pomocą) wynosi⁶:

- 50% – na obszarach należących do województw: lubelskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, opolskiego, małopolskiego, lubuskiego, łódzkiego, kujawsko-pomorskiego,
- 40% – na obszarach należących do województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, śląskiego, a w okresie od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. na obszarze należącym do województwa mazowieckiego, z wyłączeniem miasta stołecznego Warszawy,
- 30% – na obszarze należącym do miasta stołecznego Warszawy oraz w okresie od dnia 1 stycznia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. na obszarze należącym do województwa mazowieckiego.

Pomoc sektorowa skierowana jest do określonych gałęzi gospodarki, które mają problemy strukturalne związane z nadmiernym zatrudnieniem bądź też posiadają nadwyżkę mocy produkcyjnych (np. sektor stoczniowy, górniczy, motoryzacyjny). Pomoc ta może mieć charakter⁷:

⁶ Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych SA.

⁷ *Kierunki udzielania pomocy publicznej w latach 2007–2013*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa maj 2008, s. 9.

Tabela 1

Wybrane programy realizowane w ramach pomocy regionalnej

Numer programu pomocowego	Nazwa programu pomocowego	Podstawa prawna	Podmiot udzielający pomocy
XR18/2007	Program pomocowy w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia programu pomocowego w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska	Fundusze ochrony środowiska
XR98/2007	Program pomocy regionalnej udzielanej przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w specjalnych strefach ekonomicznych na podstawie zezwolenia wydanego po 1.01.2007 r.	Ustawa z dnia 20.10.1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych	Urzędy skarbowe
XR185/2007	Rozporządzenie Rady Ministrów z 23.07.2007 r. w sprawie udzielania przez gminy zwolnień od podatku od nieruchomości stanowiących regionalną pomoc inwestycyjną	Art. 20d ust. 1 Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych	Wójt, burmistrz (prezydent miasta)
XR61/2008	Program pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Miejskiej Kraków	Art. 43 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (DzU nr 249, poz. 2104, z późn. zm.) oraz Uchwała Rady Miasta Krakowa nr XVIII/224/07 z dnia 4 lipca 2007 r. w sprawie przyjęcia Programu pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Miejskiej Kraków, przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Miejskiej Kraków (Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z dnia 31 lipca 2007 r., nr 559, poz. 3717).	Prezydent Miasta Krakowa

Źródło: opracowanie własne.

- ochronny – nastawiony na restrukturyzację lub utrzymanie sektora poprzez ograniczenie przyrostu produkcji,
- stymulujący – w przypadku, gdy sektor nie jest w stanie poradzić sobie w oparciu o własne środki z rosnącym popytem na produkty.

Obecnie w Polsce są wspierane dwa sektory, a mianowicie przemysł stoczniowy oraz górnictwo węgla. Zasady pomocy publicznej kierowanej do przemysłu stoczniowego regulują zasady ramowe dotyczące pomocy państwa dla przemysłu stoczniowego, które obowiązywały do 31 grudnia 2008 roku (KE zaproponowała przedłużenie obowiązywania ww. zasad w obecnym kształcie do dnia 31 grudnia 2011 r.). Natomiast zasady pomocy publicznej kierowanej do sektora górnictwa węgla reguluje rozporządzenie Rady (WE) nr 1407/2002 z dnia 23 lipca 2002 r. w sprawie pomocy państwa dla przemysłu węglowego (rozporządzenie obowiązywało do 31 grudnia 2010 r.).

Szczególnym rodzajem pomocy publicznej jest pomoc *de minimis*⁸. Zgodnie z przepisami, pomoc publiczna w wysokości nieprzekraczającej 200 tys. euro (100 tys. euro dla sektora transportu drogowego) nie podlega zgłoszeniu Komisji Europejskiej, ponieważ według obowiązujących przepisów nie narusza stanu konkurencji na rynku wspólnotowym. Zasada *de minimis* nie ma zastosowania w przetwarzaniu i wprowadzaniu do obrotu produktów rolnych, ponadto przedsiębiorca nie może otrzymać wsparcia na zakup pojazdów⁹.

Pomoc ta podlega obowiązkom sprawozdawczym i kontrolnym przez organ monitorujący udzielenie takiego typu pomocy¹⁰. Jeśli otrzymana pomoc publiczna zostanie uznana przez Komisję Europejską za „niezgodną ze wspólnym rynkiem” bądź też zostanie wykorzystana przez przedsiębiorcę niezgodnie z przeznaczeniem, podlega wraz z odsetkami zwrotowi do organu lub podmiotu, który tej pomocy udzielił¹¹.

2. Instrumenty pomocy publicznej

Instrumenty pomocy publicznej dla celów sprawozdawczych grupowane są według 4 grup, oznaczonych literami A, B, C i D w zależności od źródła pochodzenia środków pomocowych (odpowiednio z budżetu lub kosztem uszczuplenia wpływów budżetowych). Kolejnym literom przypisane są cyfry 1 lub 2. Grupa ostatnia, oznaczona literą E, zawiera

⁸ Pomoc *de minimis* w prawie polskim reguluje ustawa o postępowaniu dotyczącym pomocy publicznej oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie wydawania zaświadczeń o pomocy *de minimis*. Zagadnienia te reguluje również rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 (dawne 87 i 88) Traktatu do pomocy *de minimis*.

⁹ Rozporządzenie KE obowiązuje w tym zakresie do końca 2013 r.

¹⁰ W. Afryka, A. Chmielewski, *Małe i średnie przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej*, Wyższa Szkoła Mazowiecka, Wydawnictwo M.M., Pruszków 2005, s. 204.

¹¹ Procedurę postępowania w tych przypadkach określają przepisy rozdziału III rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE oraz przepisy rozdziału 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, DzU 2007, nr 59, poz. 404.

formy pomocy, których nie można przyporządkować do grup poprzednich. Do poszczególnych grup zaliczono następujące formy pomocy¹²:

I. Grupa A – obejmuje dotacje i ulgi podatkowe:

- 1) do A1 zalicza się: dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (bezpośrednio dla przedsiębiorców), inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacja ich zadań statutowych, refundacje;
- 2) do A2 zalicza się: zwolnienie z podatku, odliczenie od podatku lub zmniejszenie powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku, obniżenie wysokości opłaty bądź zwolnienie z opłaty, zaniechanie poboru podatku bądź opłaty, umorzenie zaległości podatkowej wraz z odsetkami lub umorzenie odsetek od zaległości podatkowej, umorzenie opłaty i odsetek za zwłokę z tytułu opłaty (składki, wpłaty), umorzenie opłaty prolongacyjnej i kar, oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych dla przedsiębiorcy od oferowanych na rynku, zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

II. Grupa B to subsydia kapitałowo-inwestycyjne:

- 1) do B1 zalicza się wniesienie kapitału do spółki;
- 2) do B2 zalicza się konwersja wierzytelności na akcje lub udziały.

III. Grupa C to tak zwane miękkie kredytowanie:

- 1) do C1 zalicza się pożyczki, kredyty preferencyjne, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków) oraz pożyczki warunkowo umorzone;
- 2) do C2 zalicza się odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę, odroczenie lub rozłożenie na raty płatności opłaty (składki, wpłaty), odroczenie lub rozłożenie na raty płatności kary, rozłożenie na raty kosztów egzekucyjnych, rozłożenie na raty odsetek.

IV. Grupa D obejmuje gwarancje:

- 1) grupa D1 to poręczenia i gwarancje kredytowe.

V. Grupa E obejmuje pozostałą pomoc, która nie została zakwalifikowana do żadnego z powyższych działów, np. rekompensata z tytułu dobrowolnego rozwiązania umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej.

3. Pomoc publiczna w Polsce w latach 2001–2010

Idea pomocy publicznej sprowadza się do zachęcania beneficjentów do określonych zachowań (tj. do realizacji konkretnych projektów), które są pożądane z punktu widzenia celów polityki władz danego kraju wspólnotowego. W Polsce w roku 2010 około 850 orga-

¹² Raport o pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w 2010 roku, UOKiK, Warszawa 2011, s. 7.

nów udzieliło pomocy publicznej, z której skorzystało około 90 tys. beneficjentów¹³. Ogólną wartość udzielonej pomocy publicznej w Polsce w latach 2001–2010 prezentuje tabela 2.

Tabela 2

Wartość udzielonej pomocy publicznej w Polsce w latach 2001–2010

Lata	Wartość udzielonej pomocy (mln zł)	Udział wartości pomocy w PKB (%)
2001	11 194,8	1,50
2002	10 277,6	1,30
2003	28 627,50	3,50
2004	16 400,6	1,90
2005	4 795,1	0,50
2006	5 875,6	0,60
2007	6 549,5	0,60
2008	14 383,1	1,13
2009	19 173,4	1,43
2010	24 087,3	1,70

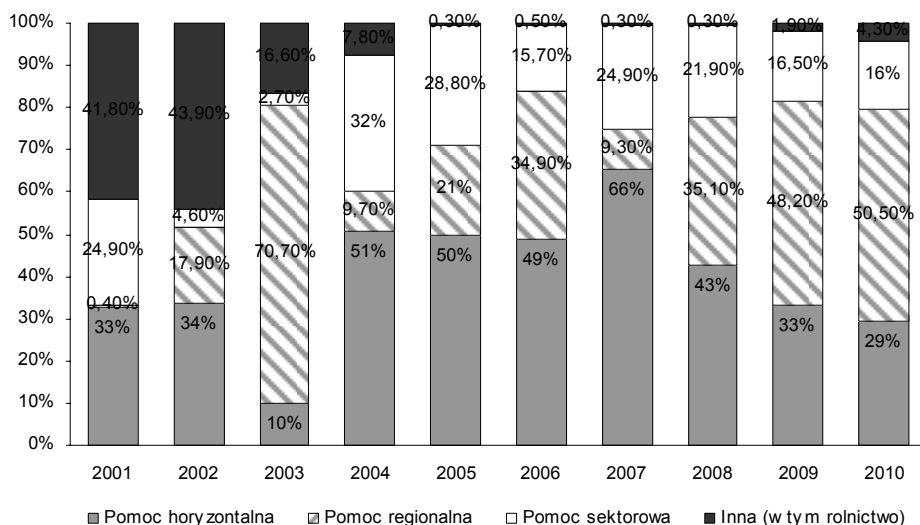
Źródło: opracowanie na podstawie *Raportów o pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w latach 2001–2010*, UOKiK.

Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że wartość udzielonej pomocy oraz udział w PKB w analizowanym okresie podlegały znacznym wahaniom. W 2001 roku wartość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom wyniosła 11 194,8 mln zł, co stanowiło 1,5% PKB, natomiast w 2010 roku 24 087,3 mln zł, co stanowiło 1,7% PKB.

Znaczny wzrost pomocy publicznej nastąpił w 2003 roku, kiedy to ogólna wartość pomocy publicznej była większa o 18 349,9 mln zł od pomocy udzielonej w 2002 roku. Wzrost ten wynikał przede wszystkim z ponaddziesięciokrotnego wzrostu wartości udzielonej pomocy sektorowej. Udział pomocy publicznej ze względu na jej przeznaczenie został przedstawiony na rysunku 1.

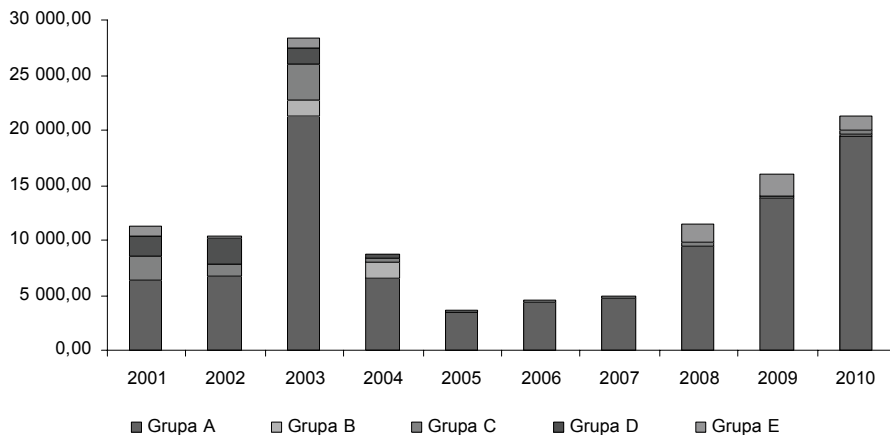
W analizowanym okresie można zaobserwować malejący udział pomocy publicznej w ramach pomocy horyzontalnej. Pomoc horyzontalna udzielona w 2001 roku stanowiła 33% ogólnej wartości pomocy publicznej udzielonej w 2001 roku. Prawie jedna czwarta ogólnej wartości pomocy udzielonej w 2001 roku stanowiła pomoc sektorowa 2700,3 mln zł (24,9%), a pomoc regionalna stanowiła 0,4% ogółu udzielonej pomocy. W latach 2002 i 2003 (zgodnie z przyjętym na szczycie w Sztokholmie zobowiązaniem państw członkowskich) nastąpiło zmniejszenie ogólnej wartości pomocy sektorowej, przez co jej udział również zmalał na rzecz pomocy horyzontalnej. Wartość udzielonej pomocy horyzontalnej w roku 2004 była prawie dwukrotnie wyższa niż rok wcześniej i jej udział w ogólnej wartości pomocy wyniósł 50,5% w stosunku do 10,0% w 2003 roku.

¹³ *Raport o pomocy publicznej...*, s. 5.

Rysunek 1. Udział pomocy publicznej ze względu na jej przeznaczenie w latach 2001–2010 (%)

Źródło: opracowanie na podstawie *Raportów o pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w latach 2001–2010...*

Rysunek 2. Wartość udzielonej pomocy ze względu na grupy (mln zł)

Źródło: opracowanie na podstawie *Raportów o pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w latach 2001–2010...*

W 2004 roku w porównaniu z 2003 rokiem należy również wskazać na wzrost w wielkości udzielonej pomocy sektorowej z 2819,0 mln zł w 2004 roku do 20 053,2 mln zł w 2003 roku, przez co udział w 2004 roku wyniósł 32% w porównaniu z 2,7% w 2003 roku. Tak

duża różnica wynikała głównie z pomocy, która została udzielona w roku 2003 na restrukturyzację górnictwa węgla kamiennego – ok. 17,5 mld zł, oraz na restrukturyzację sektora hutnictwa żelaza i stali – 2,1 mld zł¹⁴.

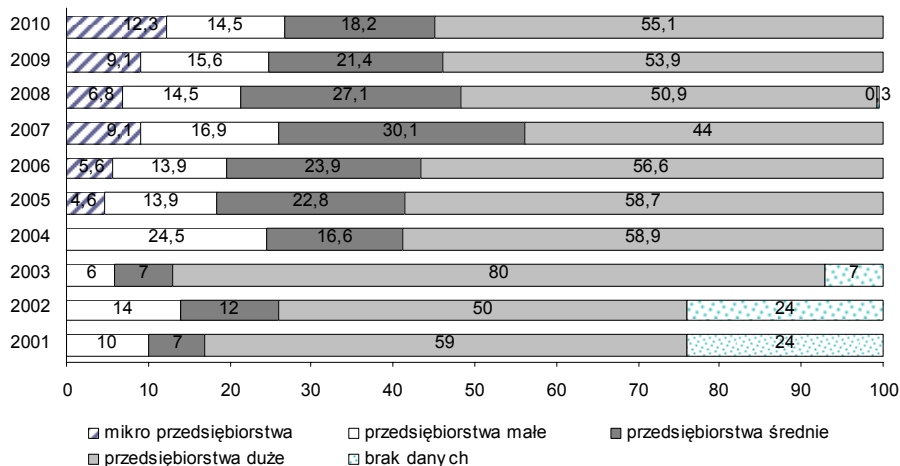
Tabela 3

Wartość udzielonej pomocy w podziale na grupy sprawozdawcze w latach 2001–2010 (mln zł)

Lata	A		B		C		D	E
	A1	A2	B1	B2	C1	C2	D1	
2001	2 860,5	3 468,4	19,3	0,4	1 680,8	591,9	1 802,4	771,1
2002	3 888,7	2 769,4	25,2	1,9	454,8	732	2 244,8	160,8
2003	2 619,2	18 723,3	135,1	1 253,7	1 001,9	2 198,8	1 537,3	886,4
2004*	2 189,4	4 412,7	1 123,4	268	257,7	46,6	511,4	0
2005	2 811,9	649,4	0	0	93,9	18,2	72,7	0
2006	3 502,4	855,7	8	0	93,3	9,2	0	0
2007	3 644,1	1 102,1	10,4	0	66,5	0,3	0	23,8
2008	7 338,8	2 042,1	33,4	0	123,2	224,9	0	1 759,3
2009	11 323,2	2 418,2	18,4	0	191,6	0,3	0,1	2 135,3
2010	16 447,9	2 949,4	190,2	0	338,4	0,2	4,7	1 304,7

* Dane nie uwzględniają pomocy w transporcie.

Źródło: opracowanie na podstawie *Raportów o pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w latach 2001–2010...*

Rysunek 3. Wykorzystanie pomocy publicznej przez przedsiębiorstwa (%)

Źródło: opracowanie na podstawie *Raportów o pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w latach 2001–2010...*

¹⁴ Raport o pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom w 2004 roku, UOKiK, Warszawa 2005, s. 13.

Najczęściej stosowane instrumenty w badanym okresie należały do grupy A – dotacje i ulgi podatkowe. Porównując formy udzielania pomocy publicznej w latach 2001–2010, można ponadto zauważyć przyrost wartości pomocy w grupie:

- B2 (konwersja wierzytelności na akcje lub udziały) i C2 (odroczenie lub rozłożenie na raty płatności – wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym wyniósł 328,9%) w 2003 r.,
- B1 (wniesienie kapitału) w latach 2002–2004.

Z pomocy publicznej mogą skorzystać przedsiębiorstwa z sektora MSP. Prawo wspólnotowe dzieli grupę małych i średnich przedsiębiorstw na mikro, małych i średnich przedsiębiorców. Zakwalifikowanie przedsiębiorcy do wskazanych grup jest uzależnione od liczby zatrudnianych osób oraz od obrotu i całkowitego bilansu rocznego. Analizując udział poszczególnych grup przedsiębiorców można stwierdzić, że pozycja MŚP jest gorsza w stosunku do dużych przedsiębiorstw, których udział w wartości otrzymanej pomocy publicznej w badanym okresie wynosił ponad 50%.

Podsumowanie

Celem artykułu było przedstawienie stopnia wykorzystania pomocy publicznej w latach 2001–2010 przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w Polsce. Na podstawie analizy danych sformułowano następujące wnioski:

- wzrastała wartość nominalna udzielonej pomocy publicznej w latach 2001–2010,
- struktura pomocy publicznej z roku 2004 jest najbardziej zbliżona do optymalnej struktury pomocy przyjętej przez Strategię Lizbońską,
- stopniowo malało wsparcie w ramach pomocy horyzontalnej, przy jednoczesnym wzroście udziału pomocy regionalnej (wzrost ten wynikał między innymi z powodu rosnącej wartości zwolnień podatkowych, z których korzystali przedsiębiorcy działający na terenie specjalnych stref ekonomicznych),
- wśród form pomocy dominowały te, które zaliczone są do grupy A (dotacje oraz zwolnienia podatkowe i funduszowe); kolejną, częściej stosowaną formą pomocy było tzw. miękkie kredytowanie (grupa C), natomiast pozostałe formy odgrywały mniejszą rolę (z wyjątkiem poręczeń (grupa D1) w latach 2001 i 2002),
- analizując wielkość udzielonej pomocy ze względu na rodzaj beneficjenta, należy stwierdzić, że grupą beneficjentów, która wykorzystuje ponad połowę środków z pomocy publicznej, są duże przedsiębiorstwa.

Z dokumentu *Kierunki udzielania pomocy publicznej w latach 2007–2013* przygotowanego przez Ministerstwo Gospodarki wynika, że do 2013 roku rząd wesprze rozwój małych i średnich przedsiębiorstw kwotą blisko 1,2 mld zł, z czego prawie 41% tej kwoty przeznaczone zostanie na nowe inwestycje i tworzenie miejsc pracy w regionach, natomiast 43% zostanie udzielone firmom (m.in. na badania i rozwój, szkolenia oraz inwestycje w ochronę środowiska).

**USE OF PUBLIC AID BY SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN POLAND
IN YEARS 2001–2010**

Summary

The aim of article is to discuss issues related to public aid offered to micro, small and medium sized enterprises in Poland. The value of public aid (including the size of the beneficiary) and the share value in 2001–2010 GDP has been presented in the paper. The paper also attempts to show different kinds of public aid taking into account its instruments and kinds. The analysis was based on data from the Reports of state aid granted to entrepreneurs in Poland in 2001–2010 developed by the Office of Competition and Consumer Protection.

Translated by Anna Rosa